

ARCHÍVNY VÝSKUM STAVEBNÉHO VÝVOJA BUDOVY RÍMSKOKATOLÍCKEHO FARSKÉHO ÚRADU V HUMENNOM

Anton LIŠKA – Mária KALETOVÁ

Abstract: *Archival research of the construction development of the building of the Roman Catholic parish office in Humenné.* The parish office in Humenné, together with the parish church of All Saints (former monastery church of the Virgin Mary) and the now defunct farm buildings and other facilities of the monastery form a unique area. From a geographical point of view, it is the easternmost monastery of the Franciscans in present-day Slovakia. Despite the indisputable monuments and the historical significance of the Franciscan monastery in Humenné, which exceeds the regional context, current and past historiography have paid minimal attention to the architectural and historical development of this sacral monument. The imaginary black hole in the research of the subject matter is tried to be filled by the presented study, which describes the architectural and historical development of the building of the former Franciscan monastery in Humenné from its construction to the present. In addition to archival sources found in Slovak archives, historical and contemporary literature, maps and visual materials, knowledge gathered during field research and monument research were used in compiling the study.

Keywords: Franciscans. Humenné. The monastery. Construction-historical development.

Výstavba kláštora v Humennom je spätá s Rehoľou menších bratov (lat. *Ordo fratrum minorum*), všeobecne nazývanými františkáni. Išlo o observantskú vetvu pôvodnej rehole sv. Františka z Assisi, ktorej prívrženci začali na územie Uhorska, vrátane dnešného Slovenska, prenikať z Chorvátska a Dalmácie v druhej polovici 14. storočia.¹ V roku 1447 si observanti v Uhorsku vytvorili samostatnú provinciu, ktorá od roku 1523 niesla názov Provincia Najsvätejšieho Spasiteľa (lat. *Provincia Hungariae S. Salvatoris*). Uhorských členov predmetnej rehole na základe názvu ich provincie ľudovo nazývali salvatoriáni.²

Presný príchod salvatoriánov do Humenného známy nie je. Zakladanie kláštorov v Uhorsku bolo v sledovanom období spojené s iniciatívou miestnej šľachty a samotné založenie kláštora predstavovalo dlhodobý proces spojený s udelením majetkov kláštora – fundáciou, ktorú nariaďovali aj uhorské svetské i cirkevné zákonné ustanovenia. Bez zaopatrenia sakrálnej stavby majetkami nebolo možné

- 1 ZEMENE, R. Marián. Vývojové tendencie františkánskej rehoľnej rodiny od stredoveku do súčasnosti. In Rastislav KOŽIAK – Vincent MÚCSKA (eds.). *Rehole a kláštory v stredoveku*. Banská Bystrica – Bratislava : Vydavateľstvo Chronos, 2002, s. 176.
- 2 LENČIŠ, Štefan. *Drugetovci a ich vzťah ku katolíckej cirkvi*. Ružomberok : TF KU v Ružomberku, 2009, s. 77.

takýto objekt vysvätiť. K objektu františkánskeho kláštorného areálu v Humennom sa však takáto fundačná listina nedochovala, resp. nateraz takáto dobová listina nie je známa.³

Najstaršia doposiaľ známa písomná zmienka, pojednávajúca o františkánoch v Humennom, pochádza až z konca 15. storočia. Ide o listinu datovanú do roku 1488, prostredníctvom ktorej vtedajší uhorský kráľ Matej Korvín oznámil Leleskému konventu, že Mikuláš z Lúčky a Bernard Horkay v mene svojej zomrelej matky prehlásili, že veľkú debnu so svojimi písomnosťami, týkajúcimi sa dedín v Užhorodskej, ale aj iných župách Uhorska, zverili za účelom bezpečného uloženia do rúk minoritov sv. Františka v kláštore Najsvätejšej Panny Márie v Humennom.⁴ Z uvedeného vyplýva, že členovia františkánskej rehole prišli do tohto mesta pred rokom 1488, pričom v roku 1488 tam boli už dobre adaptovaní. Keďže výstavba kláštora si v sledovanom období vyžadovala značný čas, možno na základe vyššie citovanej listiny ich príchod datovať na začiatok 15., resp. prelom 14. a 15. storočia.⁵

Príchod františkánov do Humenného nebol ani svojvoľný a ani náhodný. Neocitli sa tu sami od seba, do mesta prišli z iniciatívy miestnych magnátov – Drugethovcov.⁶

Stavebno-historický vývoj budovy rímskokatolíckeho farského úradu (bývalý františkánsky kláštor) v stredoveku a na začiatku novoveku (do roku 1616)

Príslušníci františkánskej rehole sa v Humennom usídlili pred rokom 1488. Podľa väčšiny autorov, ktorí sa danou problematikou doteraz zaoberali, si františkáni svoj kláštor postavili súčasne s kostolom,⁷ t. j. v priebehu 14., resp. v 15. storočí. Článok v časopise *Adalékok Zemplén vármegye történetéhez*⁸ datuje jeho výstavbu do 14. storočia, archívne dokumenty uložené v Archíve Pamiatkového úradu SR v Bratislave,⁹

3 DŽUGAN, Adrián. *Rehoľné komunity na Humenskom panstve do konca 18. storočia*. (Diplo-mová práca). Prešov : FF PU v Prešove, 2011, s. 21-22.

4 DŽUGAN, Adrián. Františkáni v Humennom do konca 18. storočia. In Marek CHOVA-NEC (ed). *7. študentská vedecká konferencia*. Prešov : PU v Prešove, 2012, s. 255.

5 LENČIŠ, Štefan. *Drugetovci a ich vzťah ku katolíckej cirkvi*. Ružomberok : TF KU v Ružom-berku, 2009, s. 78.

6 ULICHÝ, Ferdinand. *Dejiny osídlenia Zemplínskej župy*. Michalovce : Zemplínska spoloč-nosť, 2001, s. 180.

7 O stavebno-historickom vývoji františkánskeho kostola v Humennom bližšie: KALETO-VÁ, Mária – LIŠKA, Anton. Archívny výskum stavebného vývoja farského kostola Všet-kých svätých v Humennom. In *Dejiny* – internetový časopis IH FF PU v Prešove, roč. 14, 2019, č. 2, s. 10-32.

8 Archív Pamiatkového úradu SR Bratislava (APÚ BA), fond Výskumné správy a meto-dické materiály (ďalej T), sign. 4604. *Humenné. Údaje k dejinám mesta Humenné vybrané z časopisu „Adalékok Zemplén vármegye történetéhez“ od archivára Zemplínskej župy Dr. Tibora Mecznara z r. 1933*. Preložila Inž. arch. Katarína Chudomelková r. 1962. Strojopis, 1962, s. 55.

9 APÚ BA, T, sign. 268. *Humenné, zoznam I.*, s. 4; APÚ BA, T, sign. 581/1. *Humenné, nečíslova-né*.

Súpis pamiatok na Slovensku I.,¹⁰ Miloslava Bodnárová,¹¹ Emil Konček,¹² Štefan Lenčíš,¹³ Júlia Mantičová¹⁴ a Stanislav Stolárik¹⁵ na prelom 14. a 15. storočia, Naďa Kirinovičová,¹⁶ Miroslav Kropilák,¹⁷ Magdaléna Kvasnicová,¹⁸ Štefan Pison, ¹⁹ Bibiana Pomfyo-
vá,²⁰ Ivana Strakošová²¹ a Ferdinand Uličný²² zase do 15. storočia a Anton Szirmay²³ pred rok 1526. Vyššie uvedené pramene a autori súčasne uvádzajú, že v období novoveku (17. a 18. storočie) prešla budova kláštora radikálnymi prestavbami, vďaka ktorým nadobudol objekt súčasný architektonický výraz. Druhá skupina autorov, reprezentovaná Blankou Kovačovičovou,²⁴ Jakabom Ruppom,²⁵ Samuelom Borovszky²⁶ a Belom Pollom,²⁷ existenciu gotickej stavebnej fázy vylučuje a výstavbu kláštora kladie do 17. storočia.

-
- 10 GÜNTHEROVÁ, Alžbeta (ed.). *Súpis pamiatok na Slovensku. Zväzok prvý, A – J*. Bratislava : Obzor, 1967, s. 469.
 - 11 BODNÁROVÁ, Miloslava. Humenné v Stredoveku. In Vasiľ FEDIČ a kol. *Dejiny Humenného*. Humenné : Redos, 2002, s. 48.
 - 12 Archív Krajského pamiatkového úradu Prešov (AKPÚ PO), fond Evidenčné listy národných kultúrnych pamiatok (EL NKP). *Humenné, kostol katolícky*, s. 1.
 - 13 LENČIŠ, Štefan. *Drugetovci a ich vzťah ku katolíckej cirkvi*. Ružomberok : TF KU v Ružomberku, 2009, s. 79.
 - 14 AKPÚ PO, fond EL NKP. *Humenné, kostol katolícky*, s. 1.
 - 15 STOLÁRIK, Stanislav. *Humenské kolégium a traja košickí mučeníci*. Humenné : Miestny odbor Matice Slovenskej v Humennom, 1995, s. 20.
 - 16 KIRINOVIČOVÁ, Naďa. Františkáni-observanti a ich stavby na území Slovenska v 15. storočí. In *Monument revue*. Bratislava : Pamiatkový úrad SR, roč. 1, 2012, č. 2, s. 4.
 - 17 KROPILÁK, Miroslav – PISON, Štefan (eds.). *Vlastivedný slovník obcí na Slovensku. 1. časť*. Bratislava : Veda, 1977, s. 472.
 - 18 KVASNICOVÁ, Magdaléna. Architektúra novovekých františkánskych kláštorov na Slovensku v 17. a 18. storočí. In Magdaléna KVASNICOVÁ – Marek ŠEREGI (eds). *Architektúra kláštorov a rehoľných domov na Slovensku. Dejiny a pamiatková ochrana*. Bratislava : Spektrum STU, 2018, s. 199.
 - 19 KROPILÁK, Miroslav – PISON, Štefan (eds.). *Vlastivedný slovník obcí na Slovensku. 1. časť*. Bratislava : Veda, 1977, s. 472.
 - 20 POMPFYOVÁ, Bibiana (ed.). *Stredoveký kostol. Historické a funkčné premeny architektúry*. 1. zväzok. Bratislava : Ústav dejín umenia SAV a FO ART, s. r. o., 2005, s. 310.
 - 21 STRAKOŠOVÁ, Ivana. Kultúrne pamiatky. In Vasiľ FEDIČ a kol. *Dejiny Humenného*. Humenné : Redos, 2002, s. 379.
 - 22 ULIČNÝ, Ferdinand. *Dejiny osídlenia Zemplínskej župy*. Michalovce : Zemplínska spoločnosť, 2001, s. 180.
 - 23 SZIRMAY, Anton. *Notitia topographica, politica inclityi comitatus Zempleniensis*. Budae : Typis regiae Universitatis Pestanae, 1803, s. 357.
 - 24 APÚ BA, Z, sign. 1347. *Humenné – základný výskum Blanky Kovačovičovej z r. 1954*, s. 2.
 - 25 RUPP, Jakab. *Magyarország helyrajzi története fő tekintettel az egyházi intézetekre vagyis a nevezetes város, helységek, s azokban létezett egyházi intézetek, püspökmegyék szerint rendezve*. Budapest : A magyar tudományos akadémia Könyvkiadó hivatala, 1876, s. 267.
 - 26 BOROVSZKY, Samuel. *Magyarország vármegyéi és városai. Zemplén vármegye és Sátoraljaújhely hely r.t. város*. Budapest, 1908, s. 52.
 - 27 POLLÁ, Belo. Z najstarších dejín Humenného. In Marta ANTALOVÁ et al. *Pamätnica gymnázia v Humennom (1945 – 1970)*. Humenné : Riaditeľstvo školy a ZRPŠ v Humennom, 1970, s. 35.

Dochované písomné pramene z druhej polovice 15. storočia, ako aj najnovšie výsledky architektonicko-historického výskumu farského kostola Všetkých svätých v Humennom (bývalý františkánsky kláštorňý kostol), jednoznačne dokladujú prítomnosť príslušníkov Rehole mladších bratov – františkánov na pôde mesta Humenné už v období vrcholného stredoveku.²⁸ Neoddeliteľnou súčasťou areálov františkánskych kláštorov bola v sledovanom období okrem kostola aj kláštorňá budova. Ak teda v Humennom v priebehu 15. storočia mali františkáni vybudovaný kostol, museli disponovať aj budovou kláštora. Existenciu kláštornej budovy v tomto období dokladujú o. i. záznamy v dobovej literatúre. Urban Fridrich vo svojom diele *Historia seu compendiosa descriptio Provinciae Hungariae ordinis minorum S. P. Francisci.*, publikovanom v roku 1759 v Košiciach uvádza, že v roku 1531 zastával funkciu gvardiána, t. j. hlavného predstaveného tunajšieho kláštora, páter Lukáš Thagian.²⁹ Anton Szirmay v publikácii *Notitia topographica, politica inclity comitatus Zempleniensis*, vytlačenej v roku Budíne 1803 uvádza, že františkáni založili humenský kláštor s určitou pred bitkou pri Moháči (1526), nakoľko v kronike ich rádu sa spomína, že v roku 1529 tento kláštor vypálili nemecké vojská vedené Jánom Katzianerom (Cocianus³⁰). Ten istý autor ďalej uvádza, že tunajší kláštor až do roku 1531, teda do doby, keď ho frátri opustili, patrila z jurisdikčného hľadiska pod správu františkánskeho kláštora v Sárospataku.³¹

O tom, že františkáni mali na území mesta Humenné v období stredoveku vybudovaný tak kostol, ako aj kláštor, niet na základe vyššie uvedených skutočností žiadnych pochyb. Existenciu kláštornej budovy pred rokom 1488 dokladujú okrem vyššie spomenutých záznamov v dobovej literatúre aj závery troch pamiatkových výskumov – architektonicko-historického (realizovaného v prvej polovici roku 2019 Mgr. art. Tomášom Haviarom a Mgr. Michaelou Haviarovou, PhD.³²), deštruktív-

28 Podrobnejšie o týchto skutočnostiach: KALETOVÁ, Mária – LIŠKA, Anton. Archívny výskum stavebného vývoja farského kostola Všetkých svätých v Humennom. In *Dejiny – internetový časopis IH FF PU v Prešove*, roč. 14, 2019, č. 2, s. 10-32; HAVIAROVÁ, Michaela – HAVIAR, Tomáš. *Kláštor františkánov. Architektonicko-historický výskum interiéru kostola Všetkých svätých a vyhodnotenie murív odkrytých archeologickým výskumom v objekte kláštora*, č. ÚZPF 110/1-2. Humenné, 2019, 174 s. + prílohy.

29 FRIDRICH, Urban. *Pars secunda. De conventibus, & residentiis. Cassoviae* : Typis Academicis Societatis Jesu, 1759, s. 89.

30 Ján Katzianer (*1491 – †1539) bol veliteľom nemeckých cisárskych vojsk a od 29. júna 1530 aj uhorským krajinským hlavným kapitánom. Preslávil sa predovšetkým vďaka svojim úspešným vojenským operáciám na území bývalého Uhorska, keď ako podporovateľ Ferdinanda I. Habsburského (*1503 – †1564) v bitke o uhorskú kráľovskú korunu zviedol viacero úspešných vojenských výprav voči vojenským jednotkám jeho odporcu – Jána Zápoľského (*1487 – †1540). Porov. LENČIŠ, Štefan. *Drugetovci a ich vzťah ku katolíckej cirkvi*. Ružomberok : TF KU v Ružomberku, 2009, s. 79.

31 SZIRMAY, Anton. *Notitia topographica, politica inclity comitatus Zempleniensis*. Budae : Typis regiae Universitatis Pestanae, 1803, s. 357.

32 HAVIAROVÁ, Michaela – HAVIAR, Tomáš. *Kláštor františkánov. Architektonicko-historický výskum interiéru kostola Všetkých svätých a vyhodnotenie murív odkrytých archeologickým výskumom v objekte kláštora*, č. ÚZPF 110/1-2. Humenné, 2019, 174 s. + prílohy.

neho archeologického (realizovaného v auguste 2019 PhDr. Ivanou Strakošovou³³) a nedeštruktívneho archeologického geofyzikálnym meraním (realizovaného v auguste 2020 doc. RNDr. Jánom Tirpákom, CSc.³⁴).

Pri odstránení podlahovej krytiny v súčasnej sakristii (najjužnejšia miestnosť východného krídla prvého nadzemného podlažia – I. NP budovy kláštora), počas obnovy interiéru objektu, sa v auguste 2019 odkrylo torzo staršieho muriva šírky 0,95 m. Po jeho preskúmaní sa zistilo, že ide o pôvodné murivo kláštora, ktoré je previazané s prilahlým nadzemným múrom – priečkou medzi sakristiou a chodbou (južné krídlo I. NP budovy kláštora). Odkrytý múr bol exteriérovým múrom kláštora. Navyše, v spodnej časti sondy, v časti bývalého kláštorného interiéru, bola odhalená časť klenby, nad ktorou začínala omietka prízemja, prechádzajúca na súčasný nadzemný múr. Z nálezu vyplýva, že na východnej strane končil kláštor v polohe odkrytého múra a mal teda menší rozsah ako súčasný.³⁵ Pri geofyzikálnom meraní v západnej časti kláštora boli v auguste 2020 namerané vertikálne a horizontálne anomálne zóny, ktoré v priestoroch južnej časti západného krídla, v metráži 0 až 1 m, 4 až 6 m a 14 až 18 m a v západnej časti južného krídla, v metráži 1 až 8 metrov pravdepodobne indikujú základy po staršej stavebnej fáze kláštora a v metráži 0,50 až 1,05 m indikujú pravdepodobne podkladové vrstvy po starších podlahách.³⁶ Z meraní vyplýva, že kláštor bol kratší aj na západnej strane, kde sa pôvodne napájal k západnej fasáde kostola. Svätyňa kostola v tejto stavebnej fáze výraznejšie presahovala pred kláštornú budovu, čo bolo ale pre stredoveké kláštorné areály bežné.³⁷

Ako už bolo vyššie spomenuté, v roku 1529 bola tunajšia kláštorná budova spolu s kostolom vypálená. V dôsledku spomenutej udalosti, a tiež kvôli šíriacej sa reformácii, ktorej myšlienky si v priebehu 30. rokov 16. storočia osvojili o. i. aj tunajší magnáti – Drugethovci, františkáni Humenné v roku 1534 opustili.³⁸ Čo sa stalo s ich budovami bezprostredne po ich odchode z mesta známe nie je. Vieme iba to, že v rokoch 1560 – 1613 spravovali františkánsky kostol protestanti. O kláštore sa žiadne informácie

-
- 33 STRAKOŠOVÁ, Ivana. *Výskumná dokumentácia z archeologického výskumu NKP Kláštor františkánov (kláštor františkánov a r. k. kostol Všetkých svätých) v Humennom*. Humenné : Vihorlatské múzeum v Humennom, 2019. 140 s.
 - 34 TIRPÁK, Ján. *Humenné – poloha: kostol Všetkých svätých a františkánsky kláštor*. Odborný posudok nedeštruktívneho archeologického výskumu geofyzikálnym meraním. Nitra : FVP UKF Nitra, 2020. 26 s.
 - 35 HAVIAROVÁ, Michaela – HAVIAR, Tomáš. *Kláštor františkánov*. *Architektonicko-historický výskum interiéru kostola Všetkých svätých a vyhodnotenie murív odkrytých archeologickým výskumom v objekte kláštora*, č. ÚZPF 110/1-2. Humenné, 2019, s. 89.
 - 36 TIRPÁK, Ján. *Humenné – poloha: kostol Všetkých svätých a františkánsky kláštor*. Odborný posudok nedeštruktívneho archeologického výskumu geofyzikálnym meraním. Nitra : FVP UKF Nitra, 2020, s. 15-16.
 - 37 HAVIAROVÁ, Michaela – HAVIAR, Tomáš. *Kláštor františkánov*. *Architektonicko-historický výskum interiéru kostola Všetkých svätých a vyhodnotenie murív odkrytých archeologickým výskumom v objekte kláštora*, č. ÚZPF 110/1-2. Humenné, 2019, s. 89.
 - 38 APÚ BA, T, sign. 4604. *Humenné. Údaje k dejinám mesta Humenné vybrané z časopisu „Adalékok Zemplén vármegye történetéhez“ od archivára Zemplínskej župy Dr. Tibora Mecznera z r. 1933*. Preložila Inž. arch. Katarína Chudomelková r. 1962. Strojopis, 1962, s. 88.

nedochovali.³⁹ Opätovne sa spomína až v zakladacej listine humenského kolégia z 2. júla 1615, z ktorej sa dozvedáme, že tunajší magnát – Juraj III. Drugeth daroval rehoľníkom rádu Spoločnosti Ježišovej (lat. *Societas Jesu*), ľudovo nazývaným jezuiti, budovy opusteného františkánskeho kláštora.

Keďže sa tieto nachádzali v nevyhovujúcom stave, tak ich dal v priebehu rokov 1615 – 1616 na vlastné finančné náklady opraviť. Dokončovacie práce na oboch budovách v rozsahu omietnutia kostola a kláštora haseným vápnom a zastrešenia striech kláštora pomocou drevených dosák a šindľovej krytiny boli zrealizované v jarných mesiacoch roku 1616. Okrem kostola a kláštora daroval Juraj III. Drugeth jezuitom aj záhradu (ovocný sad), bezprostredne susediacu s kláštorným areálom.⁴⁰

Z vyššie uvedeného vyplývajú dve dôležité skutočnosti:

- 1) Budovu kláštora v Humennom zničil v roku 1529 požiar.
- 2) Po takmer storočí neužívania budovu kláštora v rokoch 1615 – 1616 dal na veľké finančné náklady opraviť Juraj III. Drugeth.

Poznámka o tom, že oprava budovy stála „veľké finančné náklady“, ako i skutočnosť, že takmer storočie sa o nej nedochovala žiadna písomná zmienka, nás vedú k hypotéze, že kláštor sa na začiatku 17. storočia s najväčšou pravdepodobnosťou nachádzal buď vo veľmi zlom stavebno-technickom stave alebo bol v tom čase dokonca ruinou. Potvrdíť, resp. vyvrátiť túto hypotézu, a súčasne zodpovedať otázku hmotovej skladby a dispozície primárnej (pôvodnej, stredovekej) budovy františkánskeho kláštora v Humennom bude možné len na základe realizácie pamiatkových výskumov (architektonicko-historický, archeologický) predmetnej budovy.

Stavebno-historický vývoj budovy rímskokatolíckeho farského úradu (bývalý františkánsky kláštor) v novoveku (1617 – 1918)

Hlavným dôvodom, pre ktorý Juraj III. Drugeth na začiatku 17. storočia zafinancoval komplexnú obnovu budovy františkánskeho kláštora, bola jeho snaha o zriadenie katolíckej vyššej strednej školy – kolégia na území mesta Humenné. Ku tejto myšlienke ho priviedli jezuitskí misionári, ktorým sa na humenskom panstve darilo od roku 1609 úspešne šíriť a presadzovať katolícku vierouku. Pod vplyvom úspechov ich rekatolizačnej misie adresoval Juraj III. Drugeth v roku 1612 vtedajšiemu generálnemu prestavenému jezuitskej rehole – pátrovi Klaudiovi Aquavivovi list so žiadosťou o zriadenie kolégia. Páter Aquavivo žiadosti vyhovel s tým, že stanovil viacero podmienok, ktorými svoj súhlas podmienil. Jednou z nich bolo i poskytnutie vhodných budov pre školu a ubytovanie učiteľov z radov jezuitov, vrátane vlastného sakrálneho objektu – kaplnky alebo kostola.⁴¹ Juraj III. Drugeth daroval rádu na predmetné účely obno-

39 APÚ BA, T, sign. 4604. Humenné. Údaje k dejinám mesta Humenné vybrané z časopisu „Adalékok Zemplén vármegye történetéhez“ od archivára Zemplínskej župy Dr. Tibora Mecznara z r. 1933. Preložila Inž. arch. Katarína Chudomelková r. 1962. Strojopis, 1962, s. 55.

40 GUZEJ, Juraj. *Humenné a okolie*. Košice : Východoslovenské vydavateľstvo, 1972, s. 53-54.

41 LENČIŠ, Štefan. *Drugetovci a ich vzťah ku katolíckej cirkvi*. Ružomberok : TF KU v Ružomberku, 2009, s. 91.

vený areál bývalého františkánskeho kláštora v Humennom.⁴² V jezuitskej správe ostali pôvodné františkánske majetky do roku 1619, keď mesto napadli povstalecké vojská sedmohradského kniežata Gabriela Bethlena, ktoré jezuitov z Humenného vyhnali a kláštorný areál, vrátane budovy kláštora, obsadili a využívali pre svoje potreby. Na aké účely v sledovanom období slúžila budova kláštora nie je známe. Po potlačení povstania ostal kláštor až do opätovného návratu jezuitov do Humenného nevyužívaný. Rehoľníci sa v meste znovu usídlili až po smrti Gabriela Bethlena, a to buď koncom roku 1629 alebo v priebehu roku 1630.⁴³ V sledovanom období prešli budovy tunajšieho františkánskeho kláštora opätovne obnovou, tentokrát financovanou Jánom X. Drugethom. Podľa jeho listu, datovaného na 14. september 1634, mal byť stavebný materiál (kameň, vápno), ako aj všetky ďalšie veci, potrebné na obnovu kláštornej budovy, poskytnuté jezuitom v zimných mesiacoch nasledujúceho roku.⁴⁴ Z uvedeného vyplýva, že v rámci vyššie spomenutej obnovy kláštorných budov, realizovanej v priebehu 30. rokov 17. storočia, sa k obnove kláštornej budovy pristúpilo na konci roku 1635. Rozsah a dĺžka trvania predmetných stavebných prác známa nie je. Obnovené kláštorné budovy využívali jezuiti nepretržite až do roku 1643, keď Humenné po tom, ako Ján X. Drugeth v roku 1640 tunajšie kolégium preložil do Užhorodu, definitívne opustili.⁴⁵

Po odchode jezuitov z mesta ostal areál františkánskeho kláštora znovu na niekoľko rokov prázdny. Opätovne zaplniť rehoľníkmi sa ho podarilo až na začiatku 50. rokov 17. storočia. Zásahu na tom mal ďalší člen rodiny Drugeth – Juraj IV., ktorý listom zo dňa 9. augusta 1651 požiadal provinciála františkánskej rehole v Uhorsku, aby sa členovia tohto rádu vrátili do Humenného a opätovne prevzali do správy svoje kláštorné budovy. Súčasťou spomenutého listu nebola iba vyššie spomenutá žiadosť, ale tiež prísľub, že ak provinciál jeho prosbe vyhovie, tak on na vlastné náklady tunajšie kláštorné budovy opraví a kláštor zabezpečí fundáciou pre 12 rehoľníkov.⁴⁶ Provinciála ponúknuté záruky zo strany Juraja IV. Drugetha presvedčili, a preto jeho žiadosti vyhovel a pre potreby tunajšieho kláštora uvoľnil požadovaný počet mníchov. Františkáni sa však do Humenného nevrátili v priebehu roku 1651, ale až v roku 1656. Ich príchodu totiž predchádzala sľúbená oprava kláštorných objektov, realizovaná v rozmedzí rokov 1651 – 1656. Opätovne však nie je známy rozsah týchto stavebných úprav. Návratu františkánov do Humenného predchádzalo i naplnenie druhého sľubu, ktorý Juraj IV. Drugeth v tejto súvislosti dal uhorskému provinciálovi františkánov, a síce hmotného a finančného zabezpečenia

42 POLLA, Belo. Z najstarších dejín Humenného. In Marta ANTALOVÁ et al. *Pamätnica gymnázia v Humennom (1945 – 1970)*. Humenné : Riaditeľstvo školy a ZRPŠ v Humennom, 1970, s. 36.

43 STOLÁRIK, Stanislav. *Humenské kolégium a traja košickí mučeníci*. Humenné : Miestny odbor Matice Slovenskej v Humennom, 1995, s. 33.

44 DŽUGAN, Adrián. *Rehoľné komunity na Humenskom panstve do konca 18. storočia*. (Diplo-mová práca). Prešov : FF PU v Prešove, 2011, s. 48.

45 BODNÁROVÁ, Miloslava. Humenné v stredoveku. In Vasiľ FEDIČ a kol. *Dejiny Humenného*. Humenné : Redos, 2002, s. 59.

46 DŽUGAN, Adrián. *Rehoľné komunity na Humenskom panstve do konca 18. storočia*. (Diplo-mová práca). Prešov : FF PU v Prešove, 2011, s. 21-22.

rehoľníkov. V listine datovanej na 3. júl 1656 sa spomenutý šľachtic zaviazal, že jeho rodina bude rehoľníkom každoročne vyplácať presne určené množstvo naturálií.⁴⁷ Súčasťou týchto naturálnych dávok mali byť štyri sudy vína, 20 gbelov pšenice, štyri gbelly raže, 50 gbelov ovsu, dva gbelly jačmeňa, jeden gbel prosa, dva gbelly pohánky, jeden gbel hrachu, dva gbelly šošovice, 100 holieb masla, šesť siah sena, štyri zlaté namiesto rýb, 50 vozov dreva, dva vykrmené a dva nevykrmené bravy, šesť teliat, osem kráv, 50 sliepok a 25 kačíc.⁴⁸ Ďalšie potrebné veci si mali rehoľníci zadovážiť sami, a to buď žobraním alebo prostredníctvom milodarov.⁴⁹

Po relatívne pokojnom období 50. a 60. rokov 17. storočia, nastali v priebehu 70. rokov 17. storočia pre tunajších rehoľníkov a ich kláštorné budovy ťažké časy, nakoľko v tomto období bol humenský kláštor prostredníctvom povstaleckých vojsk Imricha Tököliho dvakrát prepadaný a vyrabovaný. Prvý z týchto incidentov sa odohral 4. októbra 1672. V daný deň vtrhli v nočných hodinách do Humenného povstalecké vojská, ktoré prepadli a vylúpili aj tunajší františkánsky kláštor. Počas rabovania ukradli kalichy, z ktorých následne konzumovali alkohol, posvätné oleje, ktorými si mazali zbrane a alby, z ktorých dali zhotoviť košeľe pre svoje ženy.⁵⁰ Druhý incident sa odohral v roku 1676, keď povstalci po obsadení Humenného františkánskeho kláštora vypálili.⁵¹ Ako veľmi vyššie spomenuté udalosti objekt poškodili známe nie je. Nevieime ani to, kedy bola táto budova opätovne opravená. Známe je len to, že v dôsledku vyššie uvedených udalostí nebolo možné v priebehu 80. rokov 17. storočia naplniť predchádzajúci stav rehoľníkov, a tiež to, že do roku 1688 dostávali od Drugethovcov iba polovičné dôchodky.⁵² Komplexnou obnovou prešla budova františkánskeho kláštora až po skončení stavovských povstaní, v rozmedzí rokov 1720 – 1735.⁵³ Ani v tomto prípade sa však nedochovali podrobnejšie správy o rozsahu stavebných úprav. Známe nie je ani to, čo sa s objektom dialo v ďalších desaťročiach 18. storočia, nakoľko dostupné pramene a literatúra nespomínajú ani jeho opravy, ani jeho poškodenia. Predpokladáme, že objekt sa po vyššie spomenutej komplexnej obnove nachádzal v dobrom stavebno-technickom stave, slúžil svojmu účelu a až do ničivého požiaru, ktorý zachvátil mesto Humenné 10. mája 1787, nevyžadoval žiadne väčšie opravy.

47 LENČIŠ, Štefan. *Drugetovci a ich vzťah ku katolíckej cirkvi*. Ružomberok : TF KU v Ružomberku, 2009, s. 81-82.

48 RUPP, Jakab. *Magyarország helyrajzi története fő tekintettel az egyházi intézetekre vagyis a nevezetes város, helységek, s azokban létezett egyházi intézetek, püspökmegyék szerint rendezve*. Budapest : A magyar tudományos akadémia Könyvtár és Kiadó hivatala, 1876, s. 267.

49 SZIRMAY, Anton. *Notitia topographica, politica inclityi comitatus Zempleniensis*. Budae : Typis regiae Universitatis Pestanae, 1803, s. 357.

50 SZIRMAY, Anton. *Notitia topographica, politica inclityi comitatus Zempleniensis*. Budae : Typis regiae Universitatis Pestanae, 1803, s. 357-358.

51 BOROVSZKY, Samuel. *Magyarország vármegyéi és városai. Zemplén vármegye és Sátoraljaújhely r.t. város*. Budapest, 1908, s. 52.

52 KÓNYA, Peter. Od protihabsburských povstaní do konca monarchie. Humenné v rokoch 1670 – 1918. In Vasil' FEDIČ a kol. *Dejiny Humenného*. Humenné : Redos, 2002, s. 87.

53 GÜNTHEROVÁ, Alžbeta (ed.). *Súpis pamiatok na Slovensku. Zväzok prvý, A – J*. Bratislava : Obzor, 1967, s. 469.

Na konci 18. storočia, tesne pred vypuknutím ničivého požiaru, zachytili polohu a pôdorys kláštornej budovy spolu františkánskym kostolom uhorskí kartografi na mape I. vojenského mapovania (1782 – 1784) mesta Humenné. Kláštorná budova, ktorá má na vyobrazení pôdorys v tvare písmena U, je zakreslená približne v strede kláštorného areálu, severne od budovy kostola. Kláštorný areál spolu s budovou kláštora sa v tom období nachádzal na západnom okraji mesta, približne v jeho strede, západne od miestneho potoka a juhozápadne od areálu tunajšieho kaštieľa.

Obr. 1 Budova bývalého františkánskeho kláštora v Humennom na mape I. vojenského mapovania mesta Humenné (1782 – 1784).

Zdroj: <https://mapire.eu/en/map/europe-19century-secondsurvey>; repro A. Liška

V druhej polovici 80. rokov 18. storočia, presnejšie dňa 10. mája 1787, vypukol v Humennom ničivý požiar, v dôsledku ktorého bolo poškodených a zničených viacero budov v meste, medzi nimi i objekt františkánskeho kláštora, vrátane jeho príľahlých hospodárskych budov a kostola. Z listu Alexandra Szirmaya, ktorý dňa 13. mája 1787 adresoval súdnej stoličnici Zemplínskej župy, sa o. i. dozvedáme, že na budove kláštora sa toto nešťastie prejavilo v podobe zničenia všetkých jej drevených konštrukcií. Všetkých 11 pátrov, ktorí pred požiarom budovu obývali, museli mesto opustiť, pričom svoje útočisko našli vo františkánskom kláštore v Stropkove. Z listu je tiež zrejmé, že s ich návratom do Humenného sa už nerátalo, nakoľko autor listu navrhoval počas opráv adaptovať budovu kláštora pre potreby miestnej katolíckej fary a katolíckej cirkevnej školy a budovu františkánskeho kostola na farský kostol.⁵⁴

54 Štátny archív (ŠA) Prešov, DH, inv. č. 336/11, 13. máj 1787. *Copia relationis et opinionis Alexandri Szirmay quoad incendium et ecclesias Hommonenses*, nečíslované.

Rekonštrukčné práce na spomenutých kláštorných objektoch sa začali v roku 1788 a trvali nepretržite až do roku 1797.⁵⁵ Financovanie predmetnej obnovy sa dialo predovšetkým v režii dvoch tunajších šľachticov – grófov Štefana Csákyho a Imricha Vandernatha. Obaja menovaní darovali dňa 27. mája 1789 na tento účel 500 zlatých. Svoj dar podmienili tým, že v obnovennej budove kláštora budú mať zabezpečené trvalé bývanie.⁵⁶ V roku 1794 Štefan Csáky opätovne poskytol na obnovu tisícky tehál, klinčov, dosák a iný stavebný materiál, a tiež sumu 2 256 zlatých a 33 grajciarov. V roku 1796 opätovne prispel ku obnove stavebným materiálom, a tiež čiastkou 1 652 zlatých a 43 grajciarov. Gróf Imrich Vandernath venoval v rozmedzí rokov 1795 – 1796 na opravu kláštorných budov sumu vo výške 2 421 zlatých.⁵⁷

Z vyššie spomenutej prestavby sa nám dochovali dva vzácne archívne dokumenty – pôdorys kláštorného areálu⁵⁸ a projekt prestavby františkánskeho kláštora,⁵⁹ oba datované na 19. február 1791. Vďaka týmto prameňom je možné presne rekonštruovať rozmiestnenie a funkčné využitie jednotlivých miestností v budove kláštora, a tiež určiť situovanie a využitie všetkých budov a nezastavaných plôch v rámci kláštorného areálu.

Z pôdorysu kláštorného areálu (obr. 2) možno vyčítať, že areál bol v roku 1791 po celom svojom obvode oplotený múrom ohradným. Vstupné brány do areálu (na obr. 2 označené „ZZ“) boli situované v strede a v južnom cípe jeho východnej časti, a tiež v južnom cípe jeho západnej časti. V areáli kláštora sa okrem kostola a kláštora nachádzalo aj viacero ďalších stavieb a hospodárskych budov. V juhozápadnom cípe areálu stála budova špitála. Išlo o jednopodlažnú dvojtraktovú budovu obdĺžnikovitého pôdorysu, tvorenú piatimi miestnosťami a záhradou. Vstupy do objektu z exteriéru boli tri – uprostred severnej a západnej fasády (e) a v severnom rohu východnej fasády. V západnej časti severného traktu špitála bola situovaná záhrada (SSS), z ktorej sa prostredníctvom jednoramenného schodiska vstupovalo cez vstupný otvor do Lauretánskej kaplnky (I), situovanej vo východnej časti severného traktu. Južný trakt v smere západ – východ tvorili štyri miestnosti – strážnica (a), predsieň (b), ošetrovňa/špitálna izba (c) a špajza (d). Z exteriéru bol južný trakt prístupný prostredníctvom vstupného otvoru, situovaného na severnej fasáde predsieni (b). Cez predsieň sa vstupovalo do strážnice a ošetrovne, z ošetrovne zase do špajze. Špajza a predsieň boli presvetlené jedným okenným otvorom, strážnica a ošetrovňa dvoma okennými otvormi. V severovýchodnom rohu strážnice a severozápadnom rohu ošetrovne boli umiestnené vykurovacie telesá. Severovýchodne od budovy špitála bol situovaný kláštorný kostol (G) orientovaný svätyňou smerom na východ. Vstup

55 KÓNYA, Peter. Od protihabsburských povstaní do konca monarchie. Humenné v rokoch 1670 – 1918. In Vasil' FEDIČ a kol. *Dejiny Humenného*. Humenné : Redos, 2002, s. 112.

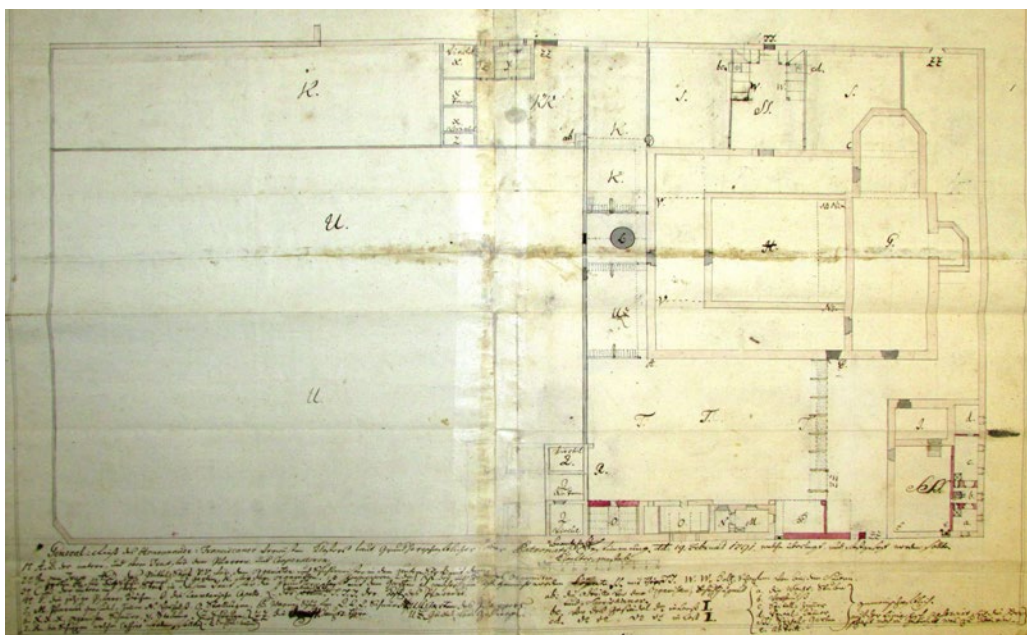
56 ŠA Prešov, DH, inv. č. 336/11, 27. máj 1789. *Declaratio dominatus Homonnensis in eo quod pro claustris reparatione*.

57 KÓNYA, Peter. Od protihabsburských povstaní do konca monarchie. Humenné v rokoch 1670 – 1918. In Vasil' FEDIČ a kol. *Dejiny Humenného*. Humenné : Redos, 2002, s. 112.

58 ŠA Prešov, DH, inv. č. 336/13, 19. február 1791. *Delineatio generalis totius claustris Homonnensis franciscanorum in parochiam et ludirectorium conventendi*.

59 ŠA Prešov, DH, inv. č. 336/13, 19. február 1791. *Delineatio specialis claustris franciscanorum Homonnensis in parochiam et ludirectorium conventendi*.

do kostola z exteriéru bol situovaný uprostred západného priečelia, z interiéru bolo možné do objektu vstúpiť prostredníctvom vstupných otvorov, situovaných v západnej časti severného obvodového múru lode a západnej časti severného obvodového múru svätyne. Súčasťou kostola bola v sledovanom období i bočná (južná) kaplnka, ktorá mala pôdorys päťuholníka. Loď kostola mala pôdorys obdĺžnika, svätyňa pôdorys obdĺžnika s polygonálnym uzáverom. Zo severu bola ku kostolu pristavaná dvojpodlažná budova kláštora. Objekt bol z exteriéru prístupný prostredníctvom štyroch vstupných otvorov, situovaných v južnom rohu I. NP západnej fasády západného krídla, uprostred I. NP severnej a južnej fasády severného krídla a I. NP východnej fasády východného krídla kláštora. Prvé a druhé nadzemné podlažie (II. NP) západného krídla kláštora (A – B) slúžilo farárovi a kaplánom, I. NP severného krídla (V – V) a rajskej dvor (H) využívali kapláni a žiaci tunajšej cirkevnej školy, II. NP severného krídla (V – V) slúžilo pre organistu a učiteľa a I. a II. NP východného krídla (C – D) využívali na bývanie príslušníci šľachtických rodín Csáky a Vandernath. Západne od kláštora a severne od špitála sa nachádzal priestor, ktorý z juhu a východu ohraničoval drevený plot, zo severu múr ohradný a zo západu tri hospodárske a jedna obytná stavba. Išlo o voľné priestranstvo (T), ktoré užívali spoločne všetci obyvatelia žijúci v areáli kláštora. V juhozápadnom cípe tohto priestoru sa nachádzala voziareň (P). Severne od voziarne bola situovaná jednopodlažná jednotraktová dvojpriestorová obytná stavba, pozostávajúca z predsieni (N) a obytnej izby s vykurovacím telesom v jej severozápadnom rohu, patriaca farárovi (M). Vstup do tohto objektu bol situovaný na východnej fasáde predsieni. Severne od obytnej budovy sa nachádzali dve stajne (O), z exteriéru prístupné prostredníctvom vstupných otvorov, situovaných na ich východných fasádach. Prvá stajňa v smere juh – sever slúžila na ustajnenie piatich zvierat, do druhej sa ich vošlo osem. Západná časť priestranstva (UZ) pred severným krídlom kláštora, zo západu a východu ohraničená dreveným plotom, z juhu západnou časťou severnej fasády severného krídla kláštora a zo severu múrom ohradným, sa využívala na chov hydiny. Východne od tohto priestoru sa nachádzalo priestranstvo, ktoré zo západu a východu ohraničoval drevený plot, z juhu prostredná časť severnej fasády severného krídla kláštora a zo severu múr ohradný. Uprostred tohto priestranstva bola situovaná studňa (L), ktorá slúžila ako zásobáreň pitnej vody pre všetkých obyvateľov kláštorného areálu. Východne od priestranstva so studňou bola situovaná prvá záhrada organistu (K), ktorú zo západu ohraničoval drevený plot, zo severu, východu a juhovýchodu múr ohradný a z juhozápadu východná časť severnej fasády severného krídla kláštora. Druhá záhrada patriaca organistovi sa nachádzala v severovýchodnej časti kláštorného areálu. Z každej strany ju ohraničoval múr ohradný. Záhrady organistu od seba oddeľovalo voľné priestranstvo (KK), ktoré zo západu, juhu a juhovýchodu vymedzoval múr ohradný a zo severu a severovýchodnej časti šesť hospodárskych stavieb. V juhozápadnom cípe tohto priestranstva sa nachádzala drevená latrina (ab), v severozápadnom cípe sýpka (z) – východne od sýpky, tri stodoly patriace organistovi (x), južne od stodôl komora strihačov (tz) a južne od komory strihačov stajňa (y), slúžiaca na ustajnenie ôsmich kusov zvierat. Južne od prvej záhrady organistu a východne od východného krídla kláštora a svätyne kláštorného kostola sa nachádzalo priestranstvo patriace príslušníkom šľachtických rodín Vandernath a Csáky. Spomenuté priestranstvo bolo rozdelené na tri približne rovnako veľké plochy. Prostredná plocha (SS) bola zo zá-

Obr. 2 Pôdorys bývalého kláštorného areálu františkánov v Humennom z 19. februára 1791.

Zdroj: ŠA Prešov, f. DH, inv. č. 336/13, 19. február 1791.

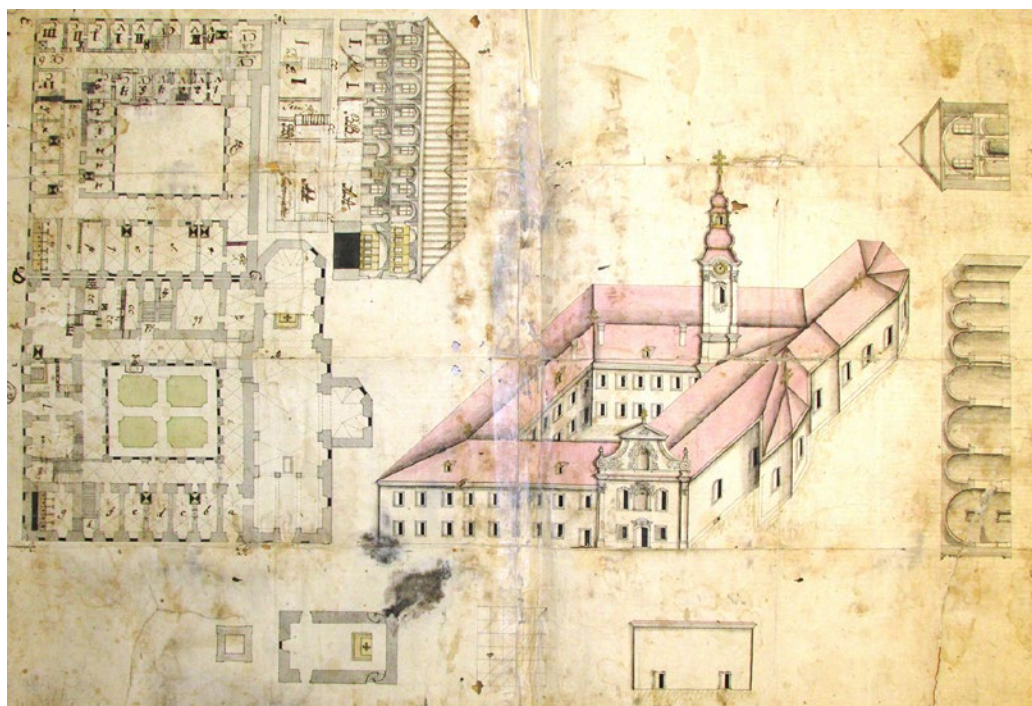
Delineatio generalis totius claustris Homonnensis..., repro A. Liška

padu prístupná prostredníctvom vstupného otvoru I. NP východnej fasády kláštora, z východu prostredníctvom dverí, situovaných v múre ohradnom a z juhu a severu prostredníctvom vstupných otvorov, umiestnených v západných rohoch múrov ohradných. V severovýchodnej a juhovýchodnej časti prostredného priestoru plochy pred východným krídlom kláštora sa nachádzali drevené latríny (W), slúžiace pre potreby šľachy. Južná a severná plocha pred východným krídlom kláštora plnili funkciu šľachtických záhrad. Severná záhrada (S) bola zo severu, východu a západu ohraňovaná múrom ohradným, zo západu severnou časťou východnej fasády východného krídla kláštora. Prístupná bola prostredníctvom vstupného otvoru, situovaného v západnom rohu južnej vetvy múru ohradného. Južnú záhradu (S) zo severu, východu a juhovýchodu ohraňoval múr ohradný, z juhozápadu východná a severná fasáda svätej kostoly a zo západu južná časť východnej fasády východného krídla kláštora. Prístupná bola prostredníctvom vstupného otvoru, situovaného v západnom rohu severnej vetvy múru ohradného. Najväčšiu plochu kláštorného areálu zaberala v roku 1791 farská záhrada (U), pozostávajúca z ovocného sadu, zeleninových hriadiel a troch hospodárskych stavieb – stodôl (Q), situovaných v jej juhozápadnom cípe. Farská záhrada bola situovaná západne od druhej záhrady organistu a severne od kláštora a západného priestranstva pred ním. Ohradená bola po celom svojom obvode múrom ohradným. Záhrada bola prístupná prostredníctvom vstupných brán, situovaných vo východnej časti západného úseku múru ohradného.⁶⁰

60 ŠA Prešov, DH, inv. č. 336/13, 19. február 1791. *Delineatio generalis totius claustris Homonnensis franciscanorum in parochiam et ludirectoratum conventendi.*

Z projektu prestavby františkánskeho kláštora (obr. 3) možno vyčítať, že budova kláštora predstavovala v roku 1791 dvojpodlažnú, čiastočne podpivničenú (severné krídlo), štvorkrídlovú stavbu so stredným štvorcovým dvorom (rajský dvor), z južnej strany (južné krídlo) tvorenú spojovacou chodbou, pristavanou ku budove kostola. Východné, severné a západné krídlo kláštora boli na úrovni I. NP dvojtraktové, s chodbovými ambitmi okolo rajskeho dvora, južné krídlo tvorila len ambitová chodba susediaca s kostolom. Na úrovni II. NP bolo západné krídlo dvojtraktové s chodbovým ambitom okolo rajskeho dvora, východné a severné krídlo trojtraktové so strednou chodbou a izbami (celami) po stranách a južné krídlo tvorila len ambitová chodba susediaca s kostolom. Západný trakt I. NP západného krídla objektu tvorilo osem miestností, východný trakt ambitová chodba. Prvou miestnosťou v smere juh – sever bola vstupná chodba (na obr. 3 označené „a“). Druhá (b) a tretia miestnosť (c) s vykurovacím telesom uprostred tvorili spolu byt prvého kaplána, štvrtá (d) a piata miestnosť (e) s vykurovacím telesom uprostred tvorili spolu byt druhého kaplána. Šiestou miestnosťou bola izba (f) bez konkrétneho určenia využitia, siedmu miestnosť tvorila schodisková chodba, sprístupňujúca II. NP západného krídla kláštora. Poslednú – ôsmu miestnosť (g) tvoril záchod. Severný trakt I. NP severného krídla kláštora tvorili štyri miestnosti, južný trakt ambitová chodba. Prvá a druhá miestnosť (m) v smere západ – východ plnili funkciu učiteľského bytu, tretia miestnosť bola vstupnou predsieňou, štvrtá bola využívaná ako školská kuchyňa. Východný trakt I. NP východného krídla kláštora pozostával zo siedmich miestností, západný trakt tvorila ambitová chodba. Prvou miestnosťou v smere juh – sever bolo oratórium (aa), druhou sakristia (bb), treťou (ff, dd) schodisková chodba, sprístupňujúca II. NP východného krídla objektu. Štvrtá až šiesta miestnosť (cc) tvorili spolu byt sakristiánov, pozostávajúci z kuchyne, izby (obytná miestnosť) a komory. Poslednou – siedmou miestnosťou (i) bola výuková miestnosť (trieda), slúžiaca pre potreby tunajšej cirkevnej školy. Pôvodne išlo o refektár. Jednotraktové južné krídlo kláštora (w) plnilo na úrovni I. NP funkciu ambitovej chodby. Západný trakt II. NP západného krídla kláštora pozostával z ôsmich miestností, východný trakt tvorila ambitová chodba. Prvých šesť miestností v smere juh – sever tvorilo byt farára s tromi vykurovacími telesami, pozostávajúci zo spálne (kk), bežnej izby (t), jedálne (s), knižnice, resp. archívu (r), hosťovskej izby (q) a šatníka (p). Siedmu miestnosť tvorila chodba, poslednou – ôsmou miestnosťou bol záchod. Južný trakt II. NP severného krídla kláštora tvorilo päť miestností, severný trakt štyri miestnosti, prostredný trakt plnil funkciu spojovacej chodby. Prvé tri miestnosti južného traktu (z) v smere západ – východ s jedným vykurovacím telesom plnili funkciu hosťovských izieb, zvyšné dve miestnosti (1. C a 2. C) s jedným vykurovacím telesom slúžili ako bytové priestory – izba (2. C) a špajza (1. C). Prvá miestnosť severného traktu (u) v smere západ – východ s jedným vykurovacím telesom plnila funkciu izby pre služobníctvo. Druhou miestnosťou (v) so spoločným vykurovacím telesom s treťou miestnosťou bola špajza, resp. komora, tretia (x) a štvrtá (y) miestnosť spolu vytvárali kuchyňu. Západný a východný trakt II. NP východného krídla kláštora tvorilo deväť miestností, prostredný trakt jedna miestnosť (CV) a spojovacia chodba (6. CV). Prostredný trakt severného a prostredný trakt východného krídla II. NP kláštora boli od seba oddelené zástenou a dverami. Miestnosti číslo dva až tri (IV. V, III. V) a päť až deväť (II. V, I. V, I. C, II. C, III. C) východného traktu východného krídla objektu v smere juh – se-

ver plnili funkciu obývacích izieb. Prvá miestnosť tohto traktu (CV) spolu s jedinou miestnosťou prostredného traktu (CV) vytvárali spoločne horné oratórium. Štvrtou miestnosťou východného traktu bola schodisková chodba, vedúca na I. NP východného krídla kláštora. Miestnosť číslo jedna západného traktu východného krídla II. NP objektu v smere juh – sever tvorila II. NP veže. Druhou miestnosťou (1. V) bola špajza, treťou (2. V) izba, štvrtou (3. V) kuchyňa a piatou (4. V) opäť izba. Šiesta miestnosť (5. CV) slúžila ako záchod. Siedmou miestnosťou (4. C) bola izba, ôsmou (3. C) kuchyňa a poslednou – deviatou (IV. C) obývacia izba. Vykurovacie telesá sa nachádzali v miestnostiach číslo tri (2. V), päť (4. V), sedem (4. C) v smere juh – sever západného traktu východného krídla kláštora a v miestnostiach číslo dva (IV. V), päť (II. V), osem (II. C) a deväť (III. C) v smere juh – sever jeho východného traktu. Miestnosti číslo dva až päť (1. V, 2. V, 3. V, 4. V) západného traktu východného krídla kláštora v smere juh – sever a miestnosti číslo dva a tri (IV. V, III. V) a päť a šesť (II. V, I. V) východného traktu východného krídla užívala v roku 1791 šľachtická rodina Vandernath. Šľachtická rodina Csáky mala v sledovanom období vo svojom užívaní miestnosti číslo sedem až deväť (4. C, 3. C, IV. C) západného traktu východného krídla kláštora v smere juh – sever, miestnosti číslo sedem až deväť (I. C, II. C, III. C) východného traktu toho istého krídla v smere juh – sever a miestnosti číslo štyri a päť (1. C, 2. C) južného traktu severného krídla v smere západ – východ. Spojovaciu chodbu (6. CV), horné oratórium (CV), záchod (5. CV) a schodiskovú chodbu, sprístupňujúcu I. NP východného krídla kláštora (CV), mali príslušníci oboch šľachtických rodín v spoločnom užívaní. Jednotraktové južné krídlo kláštora (tz) plnilo na úrovni II. NP funkciu sýpky, resp. obilnice. Suterénne priestory severného krídla, plniace funkciu pivníc, boli prístupné prostredníctvom troch jednoramených schodísk (CC) – východného, stredného a západného. Pivnicu pod východnou časťou severného krídla kláštora (I) využívali príslušníci šľachtických rodín Csáky a Vandernath, pivničné priestory pod strednou časťou severného krídla (BB) patrili tunajšiemu učiteľovi, pivnicu pod západnou časťou severného krídla užíval miestny farár (AA). Všetky miestnosti kláštora, vrátane chodieb ambitu a suterénnych priestorov, boli v roku 1791 zaklenuté klenbami. Severné, východné a južné krídlo objektu zastrešovali valbové strechy, južné krídlo prepojené s kostolom sedlová strecha. Na západnej strane valbovej strechy západného krídla kláštora boli situované dva, na západnej strane východného a južnej strane severného krídla po jednom vikieri. Zhodne po dve komínové hlavy boli vyústené nad strešnými rovinami južnej strany strechy severného a západnej strany východného krídla kláštora. Krovy nad západným, východným a severným krídlom kláštora boli väznicové, s postrannými stojatými stolicami. Fasády objektu boli jednoduché hladké, členené šambránami okenných a dverných otvorov. Západná fasáda západného krídla kláštora bola na úrovni I. a II. NP deväťosová, východná fasáda šesťosová, severná fasáda severného krídla jedenásťosová, južná fasáda päťosová, východná fasáda východného krídla desaťosová, západná fasáda šesťosová, severná fasáda južného krídla päťosová. Vstup do kláštora z exteriéru bol zabezpečený prostredníctvom vstupných otvorov, situovaných v prvej osi I. NP západnej fasády jeho západného krídla v smere juh – sever, v prostrednej osi I. NP severnej fasády jeho severného krídla a vo štvrtej osi I. NP východnej fasády jeho východného krídla v smere juh – sever. Rajský dvor bol z interiéru prístupný prostredníctvom dverných otvorov, situovaných vo štvrtej osi

Obr. 3 Projekt barokovej prestavby budovy bývalého františkánskeho kláštora z 19. februára 1791.

Zdroj: ŠA Prešov, f. DH, inv. č. 336/13, 19. február 1791. *Delineatio specialis claustris franciscanorum...*, repro A. Liška

I. NP východnej fasády západného krídla kláštora v smere juh – sever a v piatej osi I. NP západnej fasády východného krídla objektu v smere juh – sever.⁶¹

Polohu a pôdorys obnoveného kláštora spolu s kostolom zachytili uhorskí kartografi prvýkrát v roku 1825, a to na mape II. vojenského mapovania mesta Humenné. Obnovená kláštorná budova je na predmetnej mape zakreslená na západnom okraji mesta, približne v jeho strede, západne od miestneho potoka a juhozápadne od areálu tamojšieho kaštieľa. Kláštorný areál bol v sledovanom období po celom svojom obvode ohradený múrom ohradným.

Prvá, a súčasne jediná známa stavebná úprava budovy bývalého františkánskeho kláštora od jej komplexnej obnovy na konci 18. storočia, zrealizovaná v priebehu prvej polovice 19. storočia, prebehla v roku 1847. Predmetnú stavebnú obnovu dokladuje vročenie vytesané v klenáku pravouhlého pieskovcového vstupného portálu kláštora, situovaného na južnom okraji I. NP západnej fasády jeho západného krídla. Išlo o prvú a súčasne o poslednú nateraz známu úpravu objektu v 19. storočí. Podľa *Súpisu pamiatok na Slovensku I.* predmetná obnova určila súčasný vzhľad kláštornej budovy.⁶² Nakolko písomné pramene, z ktorých by bolo zrejmé, o aké

61 ŠA Prešov, DH, inv. č. 336/13, 19. február 1791. *Delineatio specialis claustris franciscanorum Homonnensis in parochiam et ludirectoratium convertendi.*

62 GÜNTHEROVÁ, Alžbeta (ed.). *Súpis pamiatok na Slovensku. Zväzok prvý, A – J.* Bratislava : Obzor, 1967, s. 469.

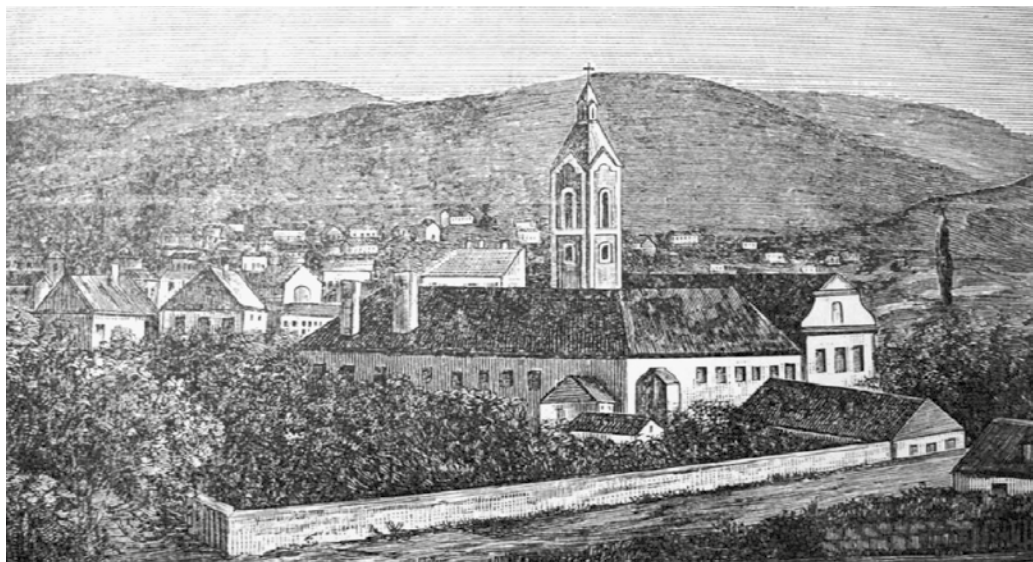
Obr. 4 Budova bývalého františkánskeho kláštora v Humennom na mape II. vojenského mapovania mesta Humenné (1825).

Zdroj: <https://mapire.eu/en/map/europe-19century-secondsurvey/>; repro A. Liška

stavebné úpravy išlo, nateraz absentujú, nie je možné určiť ani ich presný rozsah, ani dôvod, prečo k nim došlo. Ak porovnáme súčasné dispozičné riešenie a členenie jednotlivých traktov interiéru objektu s pôdorysom z 19. februára 1791, sú na ňom badateľné minimálne zmeny. Väčšinu dispozičných zmien (nové priečky z dôvodu výstavby sociálnych zariadení, kúpeľní a realizácie nových izieb) možno pritom pripísať stavebným úpravám z 20. storočia. Z vyššie uvedeného vyplýva, že obnova z roku 1847 sa interiérovej dispozície buď vôbec netýkala, alebo ju zasiahla minimálne. S istotou sa netýkala ani krovov, nakoľko tie ostali od svojho vzniku na konci 18. storočia až do ich komplexnej výmeny v roku 2001 bez výraznejších stavebných zásahov (dokazujú to historické fotografie krovov kláštora z rokov 1976 a 1980). Čiastočne možno rozsah stavebných úprav, zrealizovaných v roku 1847, odčítať z dobovej rytiny, zachytávajúcej kláštorný areál na začiatku druhej polovice 19. storočia – pár rokov po predmetnej obnove kláštornej budovy. Z dobovej rytiny, poskytujúcej diaľkový pohľad na exteriér areálu bývalého františkánskeho kláštora v Humennom zo severozápadu, možno vyčítať, že na severnom okraji západnej fasády západného krídla objektu pribudol oporný pilier krytý pultovou strechou, vybudovaný takmer na celú výšku múru, počet osí II. NP predmetnej fasády sa zmenšil na šesť a zo západnej strany valbovej strechy predmetného krídla kláštora zmizli vikiere. Zmeny sú badateľné aj na severnej fasáde severného krídla objektu, kde bol ku západnému okraju pribudovaný širší jednopodlažný objekt krytý valbovou strechou, čím súčasne došlo ku zníženiu počtu osí II. NP predmetnej fasády severného krídla na osem. Iné stavebné úpravy kláštora na dobovej rytine zachytené

nie sú. Podobne ako na pôdoryse kláštorného areálu z 19. februára 1791, aj na rytine zo začiatku druhej polovice 19. storočia je tunajší areál ohradený múrom ohradným, jeho súčasťou je okrem kláštora aj kostol a viacero hospodárskych a obytných objektov a v jeho severozápadnej časti sa nachádza rozsiahla záhrada s ovocným sadom.

Z druhej polovice 19. storočia sa nám okrem spomenutej dobovej rytiny dochovali aj ďalšie dve mapy – historická katastrálna mapa mesta Humenné a mapa III. vojenského mapovania mesta Humenné, zachytávajúce budovu kláštora. Písomne pramene, ktoré by zachytávali stavebnú obnovu objektu v tomto období, však absentujú.

Obr. 5 Dobová rytina s vyobrazením fasád a striech severného a západného krídla budovy bývalého františkánskeho kláštora v Humennom zo začiatku druhej polovice 19. storočia.

Zdroj: BODNÁROVÁ, Miloslava. *Humenné v stredoveku*. In Vasil' FEDIČ a kol.

Dejiny Humenného. Humenné : Redos, 2002, s. 58; repro A. Liška

Na historickej katastrálnej mape mesta Humenné, vyhotovenej v roku 1867, je kláštor situovaný na severozápadnom okraji mesta, západne od miestneho potoka a juhozápadne od areálu tamojšieho kaštieľa, na Kostolnej ulici (Templom utca), na parcele č. 1514. Kláštor má pôdorys tvaru písmena U a v jeho strede sa nachádza rajský dvor. Z juhu je k nemu pristavaný objekt kostola, situovaný na parcele č. 1515. Kláštor spolu s kostolom bol i v tomto období stále súčasťou bývalého areálu františkánskeho kláštora, na ploche ktorého sa v sledovanom období nadchádzali dva ďalšie objekty (severozápadne od kláštora objekt s pôdorysom tvaru písmena L, východne od svätyne lode objekt obdĺžnikového pôdorysu) a kamenný kríž, situovaný na priestranstve západne od západnej fasády kostola. Súčasťou areálu boli i záhrady a ovocný sad, situované severne od budovy kláštora, na parcelách č. 1513 a 1519. Celý areál bol ohradený múrom ohradným.⁶³

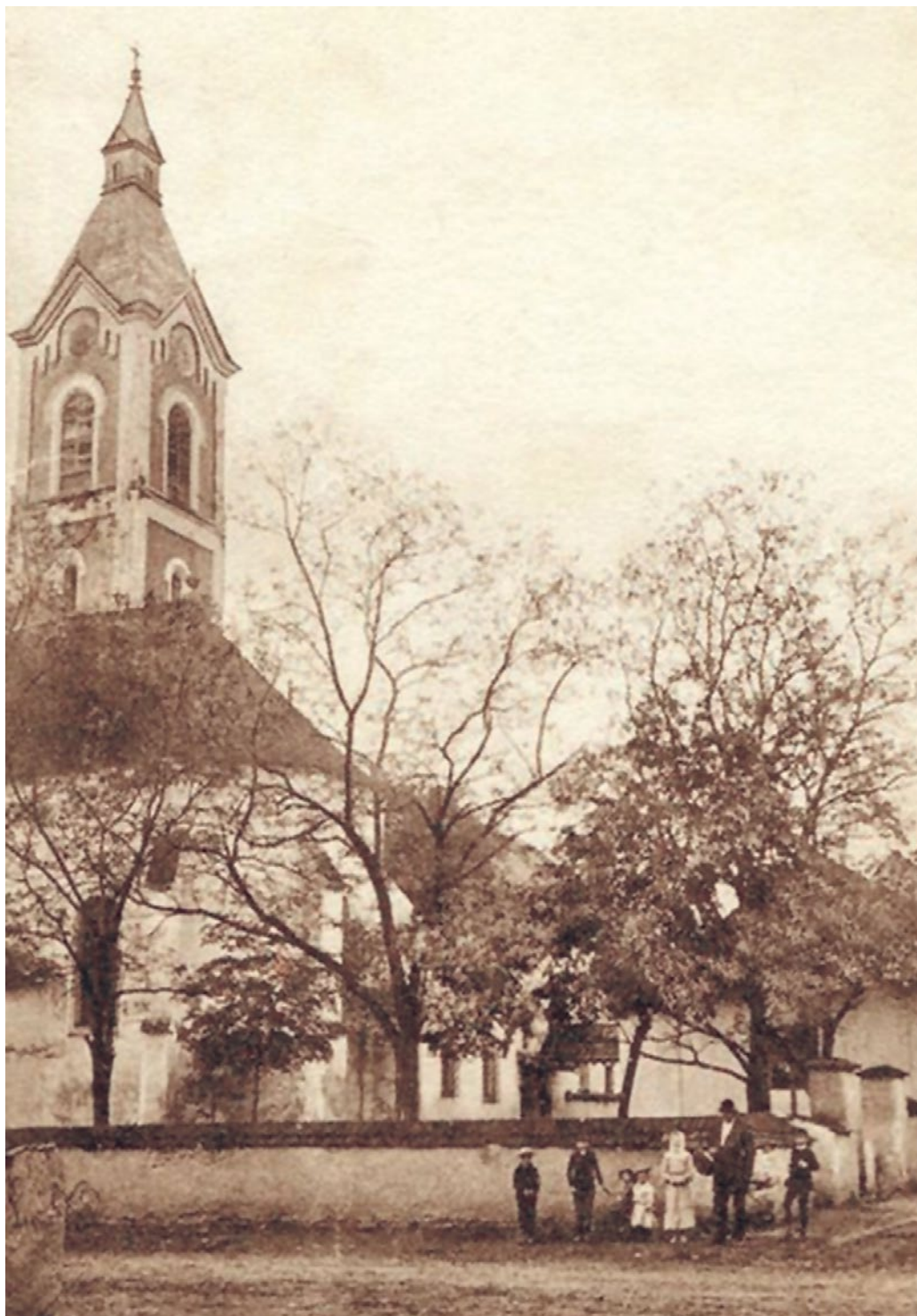
63 Ústredný archív geodézie a kartografie Bratislava (ÚAGK BA), fond Pôvodný katastrálny operát (PKO), sign. Ze 121. *Historická katastrálna mapa mesta Humenné z r. 1867*.

Obr. 6 Budova bývalého františkánskeho kláštora v Humennom na katastrálnej mape (1867).
Zdroj: ÚAGK Bratislava, f. PKO, sign. Ze 121, r. 1867; repro A. Liška

Obr. 7 Budova bývalého františkánskeho kláštora v Humennom na mape
III. vojenského mapovania mesta Humenné (1875).
Zdroj: <https://mapire.eu/en/map/europe-19century-thirdsurvey/>; repro A. Liška

Obr. 8 Budova bývalého františkánskeho kláštora v Humennom na pohľadnici z r. 1906.

Zdroj: <https://www.facebook.com/zemplin.zemplen/photos/a.1521402991444177/2776627435921720>; repro A. Liška

Polohu budovy bývalého františkánskeho kláštora spolu s kostolom zachytili uhorskí kartografi aj v roku 1875, na mape III. vojenského mapovania mesta Humenné. Kláštor je na predmetnej mape zakreslený na západnom okraji mesta, približne v jeho strede, západne od miestneho potoka a juhozápadne od areálu kaštieľa. Podobne ako v predošlom období, aj v tomto roku bol kláštorň areál po celom svojom obvode ohradený múrom ohradným.

Stavebno-historický vývoj budovy rímskokatolíckeho farského úradu (bývalý františkánsky kláštor) v 20. storočí (1918 – 2000)

Podobne ako z druhej polovice 19. storočia, ani z prvej polovice 20. storočia nie sú dochované žiadne informácie, ktoré by pojednávali o stavebných úpravách budovy bývalého františkánskeho kláštora v Humennom. Skutočnosť, že tejto budovy sa nedotkla ani jedna z veľkých stavebných obnov (neogotická prestavba interiéru a exteriéru z rokov 1906 – 1911, komplexná obnova interiéru z roku 1940), realizovaných v sledovanom období na susednom kláštorňom objekte – bývalom františkánskom kostole, možno vysvetliť dvojako:

- 1) Stavebné obnovy kostola z rokov 1906 – 1911 a 1940 boli pre tunajšiu farnosť natoľko finančne náročné, že na obnovu kláštora (farskej budovy) už peniaze neostali.
- 2) Stavebno-technický stav budovy kláštora (farskej budovy) bol vyhovujúci a nevyžadoval si zásadné stavebné úpravy.

Aj keď nateraz nie sú známe písomne pramene, ktoré by zachytávali stavebné úpravy na budove bývalého františkánskeho kláštora v prvej polovici 20. storočia, na základe jeho obhliadky možno konštatovať, že v sledovanom období čiastočnou obnovou predsa len prešiel. Spomenutá obnova sa týkala prístavby betónového schodiska ku západnej časti severnej fasády severného krídla objektu. Súčasťou obnovy bolo i prebudovanie piatej osi v smere západ – východ severnej fasády II. NP severného krídla objektu z okenného na dverný otvor a zastrešenie novovzniknutého schodiska pultovou strechou.

Kým prvá polovica 20. storočia je na informácie o stavebno-historickom vývoji skúmanej budovy skúpa, jeho druhá polovica poskytuje o jej stavebných úpravách veľmi detailnejší prehľad. Podrobné informácie sa nám dochovali predovšetkým vďaka jej vyhláseniu za národnú kultúrnu pamiatku. Proces vyhlasovania začal 31. júla 1956, keď Povereníctvo kultúry informovalo farský úrad v Humennom o zaradení budovy bývalého františkánskeho kláštora medzi umelecko-historické pamiatky⁶⁴ a ukončený bol 24. júla 1963, keď Komisia pre školstvo a kultúru ONV v Humennom uznesením číslo 17/63 schválila tento objekt spolu s objektom priľahlého kostola pre zápis do štátneho zoznamu kultúrnych pamiatok.⁶⁵ Zapísaním budovy bývalého františkánskeho kláštora medzi národné kultúrne pamiatky prebral metodick-

64 AKPÚ Prešov, fond Spisová agenda ústavu (SAÚ), spis Humenné – Kláštor františkánov (spis HE – KF), nesignované. *List Povereníctva kultúry zo dňa 31. júla 1956 adresovaný Farský úrad v Humennom.*

65 AKPÚ Prešov, EL NKP. *Humenné, bývalý kláštor františkánov*, s. 2.

Obr. 9 Budova bývalého františkánskeho kláštora v Humennom na pohľadnici zo začiatku 20. stor. Zdroj: <https://gallery.hungaricana.hu/>

kú záštitu nad jej stavebnými obnovami Slovenský ústav pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody (v súčasnosti Pamiatkový úrad SR), resp. jeho podriadený orgán – Krajské stredisko štátnej pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody Prešov (v súčasnosti Krajský pamiatkový úrad Prešov). O zámeroch stavebných obnov predmetnej budovy a ich realizáciách sú v Archíve Pamiatkového úradu SR a Archíve Krajského pamiatkového úradu Prešov dochované podrobné archívne záznamy (spisová agenda, projektová dokumentácia, fotodokumentácia), vedené od roku 1963, vďaka ktorým je možné podrobne rekonštruovať jej stavebno-historický vývoj od zápisu za národnú kultúrnu pamiatku až do súčasnosti.

Prvá známa stavebná úprava budovy bývalého františkánskeho kláštora, zrealizovaná v druhej polovici 20. storočia, sa uskutočnila na prelome 60. a 70. rokov 20. storočia (1969 – 1970). Stavebné práce zasiahli v sledovanom období výlučne exteriér objektu a týkali sa komplexnej obnovy fasád.⁶⁶ Podstatne väčšími obnovami prešiel kláštor v priebehu 70. a 90. rokov 20. storočia. Stavebné úpravy, zrealizované v priebehu rokov 1974 – 1979, sa týkali predovšetkým východného krídla objektu. Predmetná časť kláštora vykazovala v sledovanom období statické poruchy, ktoré bolo potrebné riešiť. Po tom, ako došlo na konci roku 1975 k zrúteniu časti klenieb na I. a II. NP východného krídla objektu, boli k jeho východnému, východnej časti severného a západnému obvodovému múru pristavané železobetónové oporné pi-

66 AKPÚ Prešov, SAÚ, spis HE – KF, nesignované. Stanovisko Krajského strediska štátnej pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody v Prešove (KSŠPSOP PO) ku zámeru obnov fasád farskej budovy zo dňa 3. júna 1969.

Obr. 10 Budova bývalého františkánskeho kláštora v Humennom počas obnovy v roku 1978 (pohľad z juhovýchodu).

Zdroj: AKPÚ Prešov, f. ZN, Humenné, Františkánsky kláštor, neg. č. 23199-4

liere.⁶⁷ Poškodené klenby boli následne sanované – opravené, resp. nanovo vymurované. Celý interiér východného krídla objektu bol opatrený novými omietkami a následne i novým povrchovým náterom. Vymenené tu boli okenné a dverné výplne a osadila sa i nová kamenná dlažba, ktorú pre tento účel zabezpečil podnik zo Spišskej Novej Vsi. Súčasťou obnovy kláštora bolo v sledovanom období i napojenie budovy na ústredné vykurovanie a izolovanie jej základov proti zemnej vlhkosti.⁶⁸

Stavebné úpravy, zrealizované na budove kláštora v priebehu 90. rokov 20. storočia a na konci milénia – v jubilejnom roku 2000, sa týkali tak interiéru, ako aj exteriéru, vrátane rajskeho dvora. V prvej polovici 90. rokov 20. storočia prešiel obnovou interiér budovy, v ktorom boli obnovené poškodené časti omietok a ich povrchových náterov, vymenili sa schátrané drevené podlahy v miestnostiach slú-

67 AKPÚ Prešov, fond Z2, inv. č. 315/2. List farského úradu v Humennom, adresovaný Ústavu pamiatkovej starostlivosti v Prešove (ÚPS PO) zo dňa 11. novembra 1975, informujúci o zrútení klenieb.

68 AKPÚ Prešov, fond Z2, inv. č. 315/2. Stanovisko ÚPS PO ku zámeru obnovy budovy františkánskeho konventu v Humennom zo dňa 1. novembra 1972.

žiacich na bývanie a boli odstránené viaceré sekundárne priečky.⁶⁹ Druhá polovica 90. rokov 20. storočia priniesla obnovu exteriéru, vrátane rajskeho dvora a úpravy okolia západnej časti kláštorného areálu. V sledovanom období boli obnovené fasády krížových chodieb kláštora, vybudoval sa odvetrávací kanálik za účelom odvlhčenia budovy, do dnešnej podoby sa upravil rajský dvor (terén, dlažba, sadovnícka úprava) a opravili sa omietky a náter múru ohradného.⁷⁰ V roku 2000 sa začalo s obnovou fasád (omietky a náter) kláštora. Ich obnova bola ukončená v roku 2002. Počas jubilejného roku 2000 pribudli do západnej časti kláštorného areálu viaceré prvky drobnej architektúry. Pozdĺž múru ohradného (zo severnej strany) boli inštalované kamenné repliky štyroch mariánskych slovenských svätých (Šaštín, Staré Hory, Levoča, Humenné) a kamenná jaskyňa Lurdskej Panny Márie so sochou a pred západnú fasádu kláštora bolo inštalované kamenné trojvršie symbolizujúce Slovensko, nad ktorým čnie betónový kríž.⁷¹

Stavebno-historický vývoj budovy rímskokatolíckeho farského úradu (bývalý františkánsky kláštor) v 21. storočí (2001 – súčasnosť)

Stavebné úpravy súvisiace s obnovou bývalého františkánskeho kláštora v Humennom pokračovali aj v priebehu 21. storočia. Na jeho začiatku, v roku 2001, bola zrealizovaná sanácia krovu v rozsahu jeho komplexnej výmeny za tvarovú a materiálovú kópiu pôvodného, komplexná výmena strešnej krytiny, vrátane nového latovania, obnova komínových telies a obnova odkvapového systému. Dôvodom tohto rozsiahleho stavebného zásahu bol zlý stavebno-technický stav strechy ako celku. Krov objektu bol napadnutý drevokazným hmyzom, viaceré historické trámy boli na 50 % rozpadnuté a celú jeho konštrukciu niesli takmer výlučne iba novodobé posilňovacie trámy. Strešná krytina bola na viacerých miestach porušená a prederavená, v dôsledku čoho dochádzalo v zrážkovom období ku pretekaniu strechy, premákaniu stien a klenieb objektu a vzniku plesní. V tom istom roku pribudol do areálu kláštora objekt radových garáží, situovaných severozápadne od budovy kláštora. V rokoch 2008 – 2009 prebehla komplexná výmena okenných výplní objektu. Nové okná boli realizované ako náznakové tvarové a materiálové kópie pôvodných dvojitéh drevených osemkrídlových (horné krídla jednotabuľové, dolné dvojtabuľové, vonkajšie von otváracé, vnútorné dnu otváracé) presklených výplní. Nahradené boli všetky okenné výplne okrem jednej, nachádzajúcej sa na II. NP západnej fasády, nad hlavným (západným) vstupným kamenným portálom kláštora s vročením 1847 v klenáku, situovaným severne od budovy farského kostola Všetkých svätých. Predmetná výplň bola ako historický originál ponechaná na pamäť pre budúce generácie. Ďalšie obnovy kláštora, zrealizované v rozmedzí rokov 2013 – 2018,

69 AKPÚ Prešov, SAÚ, spis HE – KF, nesignované. *Stanovisko ÚPS PO ku zámeru obnovy františkánskeho kláštora v Humennom* zo dňa 4. mája 1990.

70 AKPÚ Prešov, SAÚ, spis HE – KF, nesignované. *Stanovisko ÚPS PO ku obnove fasád františkánskeho kláštora v Humennom a ku vybudovaniu odvetrávacieho kanálika* zo dňa 22. apríla 1997.

71 FEDIČ, Vasiľ. Humenné po roku 1948. In Vasiľ FEDIČ a kol. *Dejiny Humenného*. Humenné : Redos, 2002, s. 350.

Obr. 11 Budova bývalého františkánskeho kláštora v Humennom – aktuálny stav (pohľad zo severozápadu).

Zdroj: Archív KPÚ Prešov; foto: A. Liška

Obr. 12 Južná a časť východnej a západnej fasády južnej časti kvadratury a južná časť rajskeho dvora – aktuálny stav (pohľad zo severu).

Zdroj: Archív KPÚ Prešov; foto: A. Liška

mali už výlučne iba lokálny charakter. Prvá z nich, uskutočnená v roku 2013, sa týkala obnovy omietok a náterov stien a klenieb severnej vetvy krížovej chodby na I. NP, stien východnej časti krížovej chodby na I. NP a stien severnej vetvy krížovej chodby na II. NP kláštora. V roku 2015 bola zrealizovaná obnova omietok a náterov stien a klenieb a oprava a výmena podláh v piatich miestnostiach severného a východného krídla I. NP, úprava a výmena podlahy, obnova sociálneho zariadenia a skladu a obnova omietok a náterov v soklovej časti severnej vetvy krížovej chodby I. NP kláštora. O dva roky neskôr, v druhej polovici roku 2017, došlo ku výmene troch exteriérových dverí – severnej fasády II. NP kláštora (z farského dvora do miestnosti kuchyne) a západnej a východnej fasády I. NP krížovej chodby kláštora (z rajskeho dvora do západnej, resp. východnej vetvy krížovej chodby). V priebehu mesiacov august – október 2019 bola vymenená dlažba, obnovený náter a obnovená elektroinštalácia v troch miestnostiach východného, resp. južného krídla (sakristia, miestnosť pre matky s deťmi, chodba) a bol inštalovaný nový luster v sakristii. Doposiaľ poslednou známou obnovou prešiel objekt františkánskeho kláštora v jar-ných mesiacoch roku 2020, keď bola osadená nová dlažba v priestoroch chodby v západnej časti II. NP severného krídla kláštora, vrátane schodiskových stupňov schodiska, sprístupňujúceho I. NP objektu a osadilo sa nové zábradlie na schodisku sprístupňujúcom I. NP kláštora.